КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

ПРОГРАМА

ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

«ПІДТРИМКА НЕЙРОВІДМІННИХ ДІТЕЙ В СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована до затвердження на засіданні кафедри педагогіки
(протокол № 5 від 29.05.2026 р.)

Завідувачка кафедри Д. Д. Біда

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(протокол № 4 від 04.06.2026 р.)

Голова науково-методичної ради П. К. Хобзей

Розробники: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»

Кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри педагогіки Тодчук Н. Є. «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»)

Напрям підвищення кваліфікації: запровадження і розвиток інклюзії в закладах дошкільної освіти

Пропоновану програму розроблено на основі типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти). Розробник: державна установа «Український інститут розвитку освіти».

Термін дії програми: з ….2026 до 20.02.2031 року.

Рецензенти:

Біда Дарія Дмитрівна, к. пед.н., доцентка кафедри педагогіки ЛОІППО

Кудрявцева Юлія Володимирівна, практичний психолог Центру здоров’я і розвитку «Територія розвитку»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність розробленої навчальної програми для вихователів закладів дошкільної освіти полягає в необхідності підготовки педагогів до роботи в умовах запровадження та розвитку інклюзивних практик, регламентованих **Законом України «Про освіту»** № 2145-VIII від 05.09.2017 р. (ст.3, ст.20); **Законом України «Про дошкільну освіту»** № 2628-III від 11.07.2001 р. (ст.2, ст.12); Постановою Кабінету Міністрів України **«Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти»** від 10 квітня 2019 р. № 530

Цільова група: вихователі закладів дошкільної освіти

Обсяг: 15 годин (1/2 кредиту ЄКТС)

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очна та очно-дистанційна).

Мета програми: забезпечення якості дошкільної освіти шляхом підвищення обізнаності вихователів закладів дошкільної освіти у сфері організації інклюзивного навчання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами, відповідно до вимог Постанови Кабінету Міністрів України **«Про затвердження порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти»** від 10 квітня 2019 р. № 530 (абзац 6 п.2)

Завдання підвищення кваліфікації:

- Усвідомлення фахівцями нагальної потреби в якісній зміні психологічного та фізичного середовища для дітей з особливими освітніми потребами
- Формування готовності сприймати можливості та обмеження дітей з ООП, надавати їм відповідний психологічний та педагогічний догляд і супровід

- Побудова успішної комунікативної взаємодії, готовності до співпраці в команді психолого-педагогічного супроводу, дотримання етичних основ інклюзії

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

А3.1. **Інформаційно-цифрова,** через здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

А2.3. **Предметно-методична,** через здатність адаптувати та модифікувати навчальний матеріал для дітей з особливими освітніми потребами

Г2.2. **Організаційна,** через здатність організовувати інклюзивний освітній процес як цілісну систему

Г1.2. **Прогностична,** через здатність планувати навчальний процес в контексті інклюзивної групи з урахуванням різних можливостей вихованців

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі оволодіють знаннями та набудуть (вдосконалять) уміння, навички щодо:

- розуміння природи нейровідмінності та її впливу на поведінку, сприйняття та комунікацію дитини
- адаптації нейровідмінної дитини до середовища ЗДО, опертої на доцільні комунікативні стратегії та компенсаторні підходи
- облаштування фізичного середовища закладу дошкільної освіти у відповідності до потреб нейровідмінних дітей

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Контроль та оцінювання за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, під час індивідуального та фронтального опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях

здійснюється експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних запитань до теми. **Оцінювання вербальне.**

Курс **зараховується** за умови **відвідування не менше 50%** авдиторних занять та **виконання** індивідуальної творчої роботи. **Максимальна оцінка за індивідуальну роботу – 10 балів.** Завдання вважається виконаним, якщо за всіма критеріями учасник набирає 7 балів.

Особливості реалізації програми: очна або дистанційна форма навчання, курс передбачає виконання індивідуальної роботи.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат видається відповідно до кількості прослуханих годин, за умови не менше 50% від загальної кількості.

Вартість: безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, платна форма навчання згідно з кошторисом для всіх інших категорій – 325 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 3-х модулів.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують індивідуальну роботу на тему**: *Поведінкове керівництво – система заохочення та мотивації*** (Завдання: Скласти зразки списків завдань та привілеїв при використанні жетонної системи)

Оцінювання індивідуальної роботи здійснюється за принципом «зараховано / не зараховано».

Учасники, які відвідали не менше 50% занять та успішно виконали індивідуальну роботу, отримують сертифікат відповідно до кількості прослуханих годин.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 15 год, з них: 4 год – лекційні заняття, 8 год – практична робота, 3 год – самостійна.

Назви тем	**Лекції**	**Практичні заняття**	**Самостійна робота**	**Підсумкові заходи**	**Усього**
Модуль 1					
Тема 1.1. Соціальний і медичний підходи до нейровідмінності		-	-	-	
Тема 1.2. Як організувати середовище ЗДО у відповідності до потреб нейровідмінних дітей	-		-	-	
Усього годин за модулем			**-**	**-**	
Модуль 2					
Тема 2.1. Особливості роботи сенсорних систем		-	-	-	

Тема 2.2. Миттєві і відкладені наслідки сенсорних перевантажень	-		-	-	
Тема 2.3. Регуляція гіпер- та гіпочутливості	-		-	-	
Усього годин за модулем			-	-	
Модуль 3					
Тема 3.1. Труднощі нейровідмінних осіб у спілкуванні та емоційній сфері. Алекситимія нейровідмінних. Наслідки комунікативних дисбалансів		-	-	-	
Тема 3.2. Задовольняємо потребу у стабільності та звичності. Попередження про наступні діяльності. Візуальний супровід	-		-	-	
Тема 3.3. Особливості сприйняття часу. Формування організаційних навичок	-		-	-	
Тема 3.4. Поведінкове керівництво. Жетонна система	-		-	-	
Усього годин за модулем			-	-	
Самостійна робота	-	-		-	
Разом годин за навчальною програмою				-	

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Модуль 1. Нейровідмінність: медичний та соціальний підходи.

(*лекція, 1 година; практичне, 2 години*)

Тема 1. Як і чому виник термін «нейровідмінність». Соціальний і медичний підходи до нейровідмінності

Тема 2. Як організувати середовище ЗДО у відповідності до потреб

н
е
***Модульна контрольна робота**: (Написати есе на 3 абзаци)*
й
Порівняйте медичний та соціальний підходи до нейровідмінності. Яка з
моделей вам ближча? Обгрунтуйте, чому.
в
і
д
м
і
н
н
Модуль 2. Адаптація нейровідмінної дитини
до умов закладу дошкільної освіти: підхід «Сенсорна інтеграція»
(*лекція, 1 година; практичне, 2 години*)

Тема 1. Особливості роботи сенсорних систем

Тема 2. Миттєві і відкладені наслідки сенсорних перевантажень

Тема 2. Регуляція гіпер- і гіпочутливості

д
***Модульна контрольна робота**:* Створити асоціативну карту на тему «Сенсорна
і
інтеграція нейровідмінної дитини у середовищі навчального закладу»
т
е
Модуль 3. Особливості комунікативних взаємодій

(*лекція, 2 години; практичне, 4 години*)

Тема 1. Труднощі нейровідмінних малюків у спілкуванні та емоційній сфері. Алекситимія нейровідмінних. Наслідки комунікативних дисбалансів *(Л – 2)*

Тема 2. Задовольняємо потребу у стабільності та звичності. Попередження про наступні діяльності. Візуальні опори

Тема 3. Особливості сприйняття часу. Формування організаційних навичок.

Тема 4. Поведінкове керівництво. Жетонна система.

Жетонна система як відповідь на потребу у визнанні та заохоченні. Списки завдань, привілеїв та нагород *(П – 1)*

Самостійна робота.

Тема: ***Поведінкове керівництво – система заохочення та мотивації.***

Завдання: Написати покрокову стратегію запровадження Поведінкового керівництва для нейровідмінної дитини.

Вихідне діагностування *(практичне заняття, 1 година)*

Контроль за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично:

а) на практичних заняттях – індивідуальне, фронтальне опитування, виконання самостійної роботи, робота в групах;

б) на лекціях – експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми.

Оцінювання розглядається як засіб одержання зворотної інформації про результативність підвищення кваліфікації та внесення коректив у методику роботи зі слухачами курсів. Оцінювання вербальне.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Контроль та оцінювання за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, індивідуальне та фронтальне опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях – експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми. **Оцінювання вербальне.**

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують **Самостійну роботу** «Поведінкове керівництво – система заохочення та мотивації» (Завдання**:** Написати покрокову стратегію запровадження Поведінкового керівництва для нейровідмінної дитини).

Критерії оцінювання Самостійної роботи:

Критерій оцінювання	**Так**	**Частково**	**Ні**
	Кількість балів		
Самостійна робота є оригінальним авторським продуктом, відповідає принципам академічної доброчесності.	* Завдання, яке містить плагіат, вважається таким, що набирає 0 балів.		
Зміст роботи відповідає вимогам вказаної модельної програми.	1	0,5	0
Виконання є компетентнісним, тобто передбачає не лише засвоєння знань, а й формування практичних умінь взаємодіяти з дитиною з ООП	2	1	0
У роботі слухач/ка ділиться своїм унікальним досвідом, отриманим у роботі саме з конкретною дитиною	5	3	0
Робота не містить фактичних та змістових помилок, оформлена грамотно.	1	0,5	0

Дизайн Самостійної роботи передбачає ергономічний режим ознайомлення з матеріалом опису та дослідження	1	1	0
	10	6	0

Максимальна оцінка – **10 балів.** Завдання вважається виконаним, якщо за всіма критеріями учасник набирає 6 балів.

Курс **зараховується** за умови **відвідування не менше 50%** авдиторних занять та **виконання** Самостійної роботи.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК

ЗАПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

озкрийте зміст поняття «нейровідмінність» та історію запровадження цього терміну в загальний обіг.

ричини виникнення нейровідмінності.

кий підхід (медичний чи соціальний) до нейровідмінності домінує в Україні?

кресліть різницю між медичним та соціальним підходами до нейровідмінності.

оясніть, де і коли використовується підхід «сенсорна інтеграція». Чим він може бути корисний у роботі з нейровідмінними особами (дітьми і дорослими).

кі потреби нейровідмінної дитини компенсує сенсорна інтеграція? Чи є такі дефіцити, на які сенсорна інтеграція істотно не впливає?

оміркуйте над тим, які види і способи сенсорної інтеграції ви змогли б застосувати вже завтра зі своїми вихованцями з особливими потребами.

ому нейровідмінні діти потребують передбачуваного і стабільного середовища? Яку потребу такої дитини вирішуємо, попереджаючи її про залучення?

аведіть приклад тренінгу організаційних навичок для нейровідмінної дитини.

У чому полягають комунікативні дефіцити нейровідмінних малюків? Які способи їх подолання ви знаєте.

Розкрийте суть Поведінкового керівництва як позитивного підходу корекції поведінки.

За яких умов запровадження Поведінкового керівництва має сенс і може принести реальні позитивні наслідки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

азима Н. В. Розвиток мовлення дітей з аутизмом — видавництво Ранок

ін Р. Вибухова дитина — https://nashformat.ua

овський Є. Нейрорізноманіття — https://yakaboo.ua

манчук О. І. Сім’я, що зцілює — https://ucu.edu.ua

льженко Д. І. Аутизм — не вирок — https://epicentrk.ua

Нормативні та електронні ресурси

МОН України — https://mon.gov.ua